

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

EGRI TÖRVÉNYSZÉK	
ételzés módja:	
postán • személyesen • faxon • email-en • gyűjtőládából	
érkezett	2017 MÁRC 08. 1.
Példány:	Melléklet:
Ügyirat száma:	12.P.20.065/2013/137

í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.IV.21.274/2016/4.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke
Böszörményiné dr. Kovács Katalin előadó bíró
Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

Társaság a Szabadságjogokért (1136 Budapest, Tátra u. 15/B.)

A felperes képviselője:

Dr. Hüttl Tivadar ügyvéd (1136 Budapest, Tátra u. 15/B. I/1.)

Az alperes:

Heves Megyei Rendőr-főkapitányság (3300 Eger, Eszterházy tér 2.)

Az alperes képviselője:

Dr. Péro Albin jogtanácsos

A per tárgya:

személyiségi jogsértés megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.006/2016/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Egri Törvényszék 12.P.20.065/2013/128.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet részben – a perköltségre vonatkozó rendelkezésre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és az elsőfokú bíróság ítéletében írtak helyett megállapítja, hogy az alperes a 2011. március 1. és 2011. május 1. közötti időszakban a Gyöngyöspatán tartózkodó Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, a Véderő és a Betyársereg tagjaival szembeni intézkedések elmulasztásával zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, amivel megsértette az egyenlő bánásmódhoz fűződő jogukat.

Az alperest a további hasonló jogsértéstől eltiltja.

Az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest elégtétel adására kötelező rendelkezését

Pfv.IV.21.274/2016/4.

helybenhagyja.

Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] 2011. március 1. és március 18. között a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület (a továbbiakban: egyesület) tagjai Gyöngyöspatán az állításuk szerint a helyi roma lakosság által növekvő számban elkövetett vagyon elleni és erőszakos bűncselekmények jövőbeni megakadályozása céljából folyamatos járőrözési tevékenységet végeztek. A településen megjelentek a Véderő és a Betyársereg elnevezésű szervezetek tagjai is. 2011. március 6-án az egyesület és a Jobbik Magyarországiért Mozgalom párt az alperes által irányított rendőrkapitányság által tudomásul vett fáklyás felvonulást tartott „a helyi cigány lakosság bűnözésből élő rétege által terrorizált gyöngyöspatai lakosok érdekében”. 2011. április 26-án tömeges verekedés történt, amely miatt rendőri intézkedésekre is sor került. 2011. március 1. és november 30. között a rendőrség a korábbiaknál nagyobb számban igazoltatott és kezdeményezett szabálysértési eljárást a településen.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 10.§-a alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes a 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban megsértette a gyöngyöspatai roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy közbiztonsági tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel zaklatásban részesítette őket. Egyúttal annak megállapítását is kérte, hogy az adott időszakban Gyöngyöspata romák lakta területén a romákkal szemben folytatott igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben és ezzel is megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy az alperes a fenti időszakban a Gyöngyöspatán megfordult szélsőséges csoportok tagjaival szembeni közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel, valamint a település romák lakta területén a romákkal szemben folytatott igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, ezzel megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat.
- [3] Emellett annak megállapítását is kérte, hogy 2011. május 1. és november 30. közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlattal az Ebktv. 8.§-ában meghatározott közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, valamint a romákkal szembeni visszaélészerű szabálysértési

gyakorlatával zaklatásban részesítette a gyöngyöspatai roma közösséget, ezáltal megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat. Másodlagosan e körben annak megállapítását kérte, hogy az alperes 2011. május 1. és november 30. között Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben és ezzel megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

- [4] Kérte az alperes további jogsértéstől való eltiltását, valamint arra kötelezését, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül dolgozzon ki stratégiát a szélsőséges szervezetek cigányellenes megmozdulásainak rendőrszakmai kezelésére és azt eligazításon ismeresse az alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságok és rendőrőrsök vezetőivel, továbbá a stratégia szükség esetén történő alkalmazása vonatkozásában dolgozzon ki ellenőrzési mechanizmust, valamint a stratégiát és az ellenőrzési dokumentumokat küldje meg a felperesnek azok vezetői jóváhagyásától számított 15 napon belül, egyben kötelezze az alperest arra is, hogy a stratégiát és annak szükség esetén történő alkalmazására vonatkozó ellenőrzés megállapításait tartalmazó jelentéseit belső intranet rendszerén tegye megismerhetővé az állomány számára.

A felperes keresetében arra is kérte kötelezni az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül eligazításon hívja fel az alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságok és rendőrőrsök vezetőinek figyelmét a szabálysértési eljárási gyakorlata kapcsán az egyenlő bánásmód megtartásának követelményére, az etnikai profilalkotás alapjogsértő mivoltára, továbbá kötelezze az alperest arra is, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül dolgozzon ki ellenőrzési mechanizmust arra vonatkozóan, hogy az alárendelt rendőrkapitányságok, illetve rendőrőrsök állományának szabálysértési, bírságolási, illetve feljelentési gyakorlata során betartásra kerül-e az egyenlő bánásmód követelménye etnikai szempontból és évente végezzen ennek alapján ellenőrzést, továbbá ennek megfelelően az ellenőrzés megállapításairól szóló jelentését évente tegye megismerhetővé az állomány számára belső intranet rendszerén és azokat hozza is nyilvánosságra a honlapján.

- [5] Mindezekon túlmenően kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest a Gyöngyöspatán szolgálatot teljesítő állomány tagjai számára az ítélet jogerőre emelkedésétől számított egy éven belül két napig az Egyenlő Bánásmód Hatóság által biztosított szakemberek által tartott érzékenyítő és antidiszkriminációs előadásokon való részvétel előírására.
- [6] A felperes arra is kérte kötelezni az alperest, hogy saját honlapján tegye közzé az ítéletnek a jogsértést megállapító és a jogsértéstől eltiltó, valamint a további objektív szankciókat tartalmazó rendelkezését, valamint, hogy az ítélet rendelkezéseit 15 napon belül közölje a Magyar Távirati Irodával is.

- [7] Az alperes ellenkérelmében a felperes kereseti kérelmeinek elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2011. március hó 1. napja és 2011. május hó 1. napja közötti időszakban Gyöngyöspatán tartózkodó, a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, a Véderő és a Betyársereg tagjaival szembeni közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel zaklatást valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, amivel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat. A törvényszék megállapította, hogy az alperes a 2011. május hó 1. napja és 2011. november 30. napja közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, amivel megsértette az egyenlő bánásmódhoz való jogukat.

Pfv.IV.21.274/2016/4.

Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül saját honlapján tegye közzé jelen ítélet rendelkező részét és ugyancsak 15 napon belül a Magyar Távirati Irodával is közölje azt. A felperes keresetét ezt meghaladóan elutasította.

- [9] Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában kifejtette, hogy a polgárőrség tagjainak több mint egy héten át tartó járőröző tevékenysége, a március 6-i tüntetés, továbbá a helyi roma közösség nagyobb számú csoportja és a községben tartózkodó nem roma személyek közötti április 26-i összetűzés vonatkozásában az alperes mulasztásával jogvédelmi kötelezettségét nem teljesítette, ezáltal zaklatást valósított meg. Nem fogadta el az alperes hivatkozását, hogy nem volt törvényes lehetősége a formaruhában folytatott járőrözési tevékenység megakadályozására. Az alperes azzal, hogy hivatalból meg sem indított büntető- vagy szabálysértési eljárásokat, fenntartotta a fokozatosan kialakuló, a helyi roma közösség egyenlő emberi méltóságát sértő környezetet. Az alperes terhére rótt a március 6-i rendezvény engedélyezésével, határozatában a kellő tájékoztatás hiányával, a megtartott rendezvény feloszlásával és a résztvevőkkel szemben büntető- vagy szabálysértési eljárás kezdeményezésével kapcsolatos mulasztásokat.
- A 2011. április 26-i összetűzéssel kapcsolatban kifejtette, hogy az alperes korábbi, a járőrözéssel és a felvonulással kapcsolatos közbiztonság-védelmi tevékenysége során elkövetett mulasztásai szerepet játszottak abban, hogy kialakult egy megfélemlítő, támadó környezet, amely komoly összetűzésekhez vezetett a Betyársereg és a Véderő tagjai, valamint a helyi roma közösség között.
- [10] Az alperes első időszakban folytatott igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával kapcsolatos keresetet az elsőfokú bíróság nem ítélte alaposnak, mivel az ellenséges megfélemlítő környezetet az alperes nem a kifogásolt igazoltatási és szabálysértési eljárási gyakorlatával, hanem alapjogvédelmi kötelezettségét megsértve, a közbiztonság-védelmi intézkedések elmulasztásával tartotta fenn.
- [11] A 2011. május 1. és november 30. közötti szabálysértési eljárási gyakorlat miatt a zaklatás megvalósítását nem állapította meg, mivel az nem befolyásolhatta a roma közösség tagjainak félelemérzetét, az az alperes céljától, szándékától függetlenül alakult ki. Ugyanakkor megállapította, hogy adott időszakban a rendőrök 86 szabálysértési ügyben intézkedtek, ebből 61 esetben roma származású volt a szabálysértési eljárás alá vont személy. Gyöngyöspata 2800 lakosából 450 fő tartozott a roma nemzetiséghez, így jelentős aránybeli eltérésre utal a szabálysértési eljárási gyakorlat. A tanúként kihallgatott Kiss Tibor és Szőke Sándor vallomása alapján megállapította, hogy számos esetben nem roma származású lakosok is elkövettek szabálysértést, azonban a rendőrök, bár azt észlelték, intézkedési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Nem vitásan kizárólag a roma nemzetiséghez tartozó személyekkel szemben indult gyalogosan elkövetett közlekedési szabálysértés miatt eljárás, nem romákkal szemben nem.
- [12] Alaposnak ítélte az elsőfokú bíróság az alperes elégtételadásra kötelezését, mivel a perbeli események nemzetközi sajtónyilvánosságot is kaptak. Az eltiltásra irányuló keresetet elutasította, mert a felperes nem valószínűsítette, hogy tartani kellene a személyiségi jogsértés ismételt bekövetkezésétől. Nem tartotta indokoltnak a stratégia ellenőrző mechanizmus, eligazítás, képzések és előadások megszervezésére irányuló kötelezést sem a jövőbeli jogsértés valószínűsítésének hiánya miatt. Emellett hangsúlyozta, hogy a perben meghozott ítélet önmagában reparációként értékelhető.
- [13] A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a felperes keresetét egészében elutasította.
- [14] Az ítéletábró az általánostól eltérő, az Ebktv. 19. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott bizonyítási kötelezettség alapján rámutatott: az alperesre hárult a kimentési bizonyítás. Ennek

Pfv.IV.21.274/2016/4.

során figyelembe kellett venni, hogy nem az alperes tevékenysége, hanem a bíróság által bejegyzett, törvényesen működő szervezetek magatartása idézte elő azt a helyzetet, amelynek következtében a településen élő roma lakosokban félelem alakult ki. Az ítélet tábla utalt arra, hogy az alperes a közhatalom gyakorlása során a hatályos jogszabályi rendelkezések által biztosított eszközöket veheti igénybe. Emellett a helyi roma lakosság védelme alapvető jogosultságok, egyesülési jog, gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatban merült fel, amelyeket a közhatalmi szervek csak meghatározott célból, törvényes eszközökkel, a szükséges és arányos mértékben korlátozhatnak. Az ítélet tábla egyetértett az alperessel abban, hogy a félelmet elsődlegesen a korábban felosztatott Magyar Gárda tevékenységével, tagjaival való azonosság vélekedése okozta. Az adott időszakban hatályos jogszabályi rendelkezések a bejegyzett polgárőr egyesület, a rendőrséggel nem összhangban végzett, a védett csoportban riadalmat keltő közrendvédelmi célúnak hivatkozott tevékenysége vonatkozásában kifejezett tilalmat nem határoztak meg. A jogalkotó ezt követően, elsődlegesen a településen történtek hatására vezetett be közjogi korlátozásokat. Az ítélet tábla utalt a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 174/B. § (1) bekezdésére, a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. törvényre.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a perben rendelkezésre álló bizonyítékok nem támasztották alá a szabálysértésekről szóló 1999. évi LIX. törvény 152/B. §-ában foglaltak alapján az összetéveszthetőség tényállási elemét a Magyar Gárda azonossági jegyeit kifejezetten nem hordozó viselet miatt, ezért szabálysértés gyanúja nem volt megállapítható.

A 2011. március 6-i felvonulás vonatkozásában nem állt fenn olyan körülmény, amely alapján az alperes a Gytv. szerint a rendezvény megtartását megtilthatta volna. A határozat indokolása pedig tartalmazta a gyülekezési jog gyakorlására vonatkozó kellő tájékoztatást. Az ítélet tábla jogi megítélése szerint a fáklyás felvonulás felosztatásának Gytv-ben meghatározott törvényi feltételei nem álltak fenn.

A 2011. április 26-i tömeges verekedés esetében kifejtette: az alperes a jogszabályi rendelkezések által biztosított intézkedéseket megtette, a konkrét összetűzés elhárítására ráhatása nem volt, ezért nem sértette meg a helyi roma közösség személyiségi jogait.

- [15] A szabálysértési és igazoltatási gyakorlattal kapcsolatban a másodfokú bíróság utalt arra, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának 2011. decemberi jelentése maga is azt tartalmazza, hogy a rendőrség által lefolytatott szabálysértési ügyekben átfogó tájékozódásra nem volt lehetőség, csak azokat az iratokat tekintették át, amelyekben az önként meg nem fizetett bírság végrehajtására a jegyzőt kérték fel (ami nem azonos valamennyi szankcionált szabálysértéssel) és a viszonylag szűk minta alapján maga is további vizsgálatot tartott szükségesnek. A rendelkezésre álló adatok az objektivitás követelményeinek nem feleltek meg, a teljes lakosság magatartásának, az egyes magatartások szabálysértési eljárásban értékelendő körülményeinek hiányában csak az általánosság szintén mozogtak, ezért nem érték el a csoportot ért hátrány valószínűsítésének feltételét. Hiányoztak az objektív megfigyelésen alapuló, a teljes időszakban az igazoltatott és az indokolatlanul nem igazoltatott személyek magatartásának vizsgálatát lehetővé tevő adatok is arra nézve, hogy az alperes akár csak valószínűsíthetően olyan célzatú vagy hatású igazoltatási gyakorlatot folytatott volna, aminek következtében megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő, vagy támadó környezet alakulhatott ki.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [16] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését, és a jogszabályoknak megfelelő, kereseti kérelmének helyt adó új határozat meghozatalát kérte.

Pfv.IV.21.274/2016/4.

- [17] A felperes álláspontja szerint a zaklatás jogcímére alapított kérelme vonatkozásában az ítélet indokolásának hiányos volta miatt felmerülhet a hatályon kívül helyezés szükségessége. Ha a Kúria egyes kereseti kérelmek esetén a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését látja indokoltnak, abban az esetben a többi kereseti kérelemről a Pp. 213. § (2) bekezdése alapján részítélet meghozatalát kérte.
- [18] A közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos valószínűsítési kötelezettsége kérdésében vagylagosan a további megállapítási kérelmek és az ahhoz kapcsolódó objektív szankciókat tartalmazó kereseti kérelmek vonatkozásában részítélet meghozatalát, a közvetlen hátrányos megkülönböztetés tekintetében releváns, az egyenlő bánásmóddhoz való jog érvényesítése kapcsán felmerülő speciális bizonyítási terhet érintő, a felperes által megfogalmazott kérdés tekintetében pedig előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte a Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK Tanácsi Irányelv (a továbbiakban: faji irányelv) 8. cikk (1) bekezdésének, 15. cikkének és 7. cikk (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban.
- Amennyiben a Kúria az eltiltás jogkövetkezmény alkalmazását az elsőfokú bírósággal egyetértésben nem tartja alkalmazhatónak, e kérdésben is előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta.
- Ha a Kúria mindkét kérdés tekintetében kezdeményezi az előzetes döntéshozatali eljárást, a megállapítási keresetek vonatkozásában részítélet meghozatalát kérte.
- [19] A felperes jogi álláspontja szerint a jogerős ítélet alapjogsértő, az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 7. § (1) bekezdését, 8. § (1) bekezdését, 40/A. § (2) bekezdését, 54.§ (1) és (2) bekezdését, 55. § (1) bekezdését, 70/A. § (1) és (2) bekezdését sérti. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság elmulasztotta a perben az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által jóváhagyott, a Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesület felosztatásáról döntő, a Legfelsőbb Bíróság által hatályában fenntartott ítéletéből, az alkotmánybírói határozatokból és az EJEB gyakorlatából következő, a rendőrség alapjogvédelmi kötelezettségét és az etnikai alapon megfélemlített közösség tagjai alapjogvédelmét megalapozó joggyakorlat követését.
- Ezen túlmenően a jogerős ítélet sérti az Ebktv. 10. és 19. §-ait, a régi Ptk.-t, az 1969. évi 8. tvr.-rel kihirdetett, a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló New Yorkban 1965. december 21-én elfogadott egyezményt (a továbbiakban: New York-i Egyezmény), az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Római Egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 1., 3., 5., 8., 14. és 17. cikkét, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 2. § (1) bekezdését, 13. § (1) és (2) bekezdéseit, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 2. § (3) bekezdését, 14. § (1) bekezdését, a polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvény (a továbbiakban: Pötv.) preambuluma, 2. §-át, 3. § (2) bekezdéseit.
- A felperes valószínűsítési kötelezettségét jogsértő módon az Ebktv. 8. és 19. §-ait, és a faji irányelvet megsértve értelmezte és e körben megsértette indokolási kötelezettségét.
- Kifogásolta, hogy az ítélet tábla nem bírálta el a felperes fellebbezésének a szabálysértési eljárásokkal kapcsolatos, zaklatás jogcímére alapozott részét. E körben utalt a Pp. 3. § (2) bekezdésére és a 253. § (1) és (3) bekezdésére.
- Iratellenes a másodfokú bíróság megállapítása, miszerint az eseményeken bejegyzett, törvényesen működő szervezetek vettek részt, mivel kizárólag az egyesületet jegyezte be a bíróság, a Betyársereget és a Véderőt nem. Az egyesület felosztatása tárgyában a másodfokú ítélet meghozatalakor már nem volt folyamatban a polgári per. Tévesen tartalmazza azt is az

ítélet, hogy a március 6-i gyöngyöspatai rendezvény során rendőri intézkedések történtek. Iratellenes az a megállapítás is, hogy a jogvédő szervezetek jelenlevő képviselői nem kezdeményeztek büntető vagy szabálysértési eljárásokat, bár ennek nincs jogi relevanciája az ügyben.

Az egyesület a laikus számára a Magyar Gárdához köthető volt, a részben azonos alapítói tagság, azonos vezetők, a tagok által kialakított gárda zászló, hasonló egyenruha miatt. Ettől eltekintve is tagjai militáns magatartást tanúsítottak, járőröztek, meneteltek a településen.

Az alperes az egyesület tagjaival szemben egyetlen szabálysértési eljárást sem kezdeményezett, előállításra nem került sor a járőrözéssel összefüggésben. A Betyársereg és a Véderő tagjaival szemben két alkalommal került sor rendőri intézkedésre szabálysértés vagy bűncselekmény miatt a két hónapos időszak során. Mind az első-, mind a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy e kereseti kérelem vonatkozásában a felperes sikeresen tett eleget valószínűsítési kötelezettségének. 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban az alperes alapjogvédelmi kötelezettségét megszegve elmulasztotta a gyöngyöspatai romák alapjogainak a szabadsághoz és biztonsághoz való jogának, az embertelen bánásmód tilalmának, az egyenlő emberi méltóságnak és az abból eredő magánszféra védelméhez való jog védelmét, a paramilitáris szervezetek rasszista indíttatású, hetekig tartó megfélemlítésével szemben. Az alperes pozitív alapjogvédelmi, intézményvédelmi kötelezettsége az alapjogokkal összefüggésben, a rendőrségnek az Alkotmány 40/A. § (2) bekezdésében és az Rtv. 1. §, valamint 2. § (1) bekezdésében meghatározott feladataiból következően, illetve az Alkotmánybíróság és az EJB joggyakorlata alapján fennáll. A felperes álláspontja szerint az alperes ezen alapjogok védelmére irányuló kötelezettségének megsértésével összefüggésben a gyöngyöspatai roma lakosok egyenlő emberi méltóságát is sértette. Ez a magatartása fenntartotta, fokozta a szélsőséges szervezetek megjelenése által kialakult megfélemlítő, ellenséges, megszegő környezetet a településen, amivel megvalósította az Ebktv. 10. § szerinti zaklatás tényállását. Hivatkozott az EJB Vona kontra Magyarország ítéletében foglaltakra is.

- [20] Előadta, hogy a járőrözés nem esik a Gytv. hatálya alá, a gyülekezési jog alapján kizárólag a 2011. március 6-i bejelentett tüntetés ítélandó meg. Tévesnek tartotta a megállapítást, hogy az ítélet szerint a hetekig tartó járőrözést az egyesülési jog is védte, ugyanis a pernek nem az egyesület törvényes működése a tárgya. A felülvizsgálati kérelem szerint a bíróságnak a megfélemlített közösség alapvető jogaival, mint konkuráló, versengő alapjogokkal a járőrözők alapjogait az alapjogi szükségességi és arányossági teszt alkalmazásával össze kellett volna mérnie és mérlegelnie kellett volna a versengő alapjogok súlyát. A Magyar Gárdát feloszlató ítéletben jogellenesnek nyilvánított körülmények összességükben analóg módon megvalósultak az egyesület hetekig tartó gyöngyöspatai járőrözése során. Fennállt legalább a gyanúja annak, hogy a „járőrözők” megvalósították a szabálysértési törvény 152/B. § tényállását, ezért a rendőrségnek az eljárásokat hivatalból meg kellett volna indítania.
- [21] A bizonyítékok, a rendőri jelentések alapján egyértelműen megállapítható, hogy az alperes nem ismerte fel a konfliktushelyzetet, ami hozzájárult ahhoz, hogy megsértette pozitív alapjogvédelmi kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével helyesen állapította meg a tényállást, ennek ellenére az ítélet tábla önkényesen figyelmen kívül hagyta annak egyes elemeit, iratellenes megállapításokat tett és a jogi következtetéseihez nem társította a tényálláshoz mérhető indokolást.
- [22] A Pötv. alapján kifejtette, hogy kötelező lett volna az együttműködés a rendőrség és a polgárőrség között. Az egyesület egyenruhája megtévesztésre alkalmas volt és nem felelt meg a Pötv. 3. § (2) bekezdése előírásainak, tevékenysége kétséget kizáróan sértette a törvény célját és szellemiségét.
- [23] A felperes sérelmezte, hogy az ítélet tábla mellőzte a garázdaság szabálysértésének gyanújára

Pfv.IV.21.274/2016/4.

történt hivatkozását az etnikai alapon megfélemlítő járőrözést végzők magatartásával kapcsolatban.

- [24] A felperes megítélése szerint a 2011. március 6-i vonulós rendezvényen az alperes mulasztott, amikor nem figyelmeztette a rendezvény szervezőjét az esetleges oszlatásra, nem emelte ki a szabálysértést elkövetőket és nem oszlatta fel a rendezvényt. Ezek a mulasztások emberi méltóságot sértő magatartást valósítottak meg, ami hozzájárult a helyi romákkal szemben bizonyítottan kialakult megfélemlítő, ellenséges, megalázó környezet kialakulásához.
- [25] A 2011. április 26-i összetűzéssel kapcsolatban azt kifogásolta, hogy az ítélet tábla az elsőfokú bírósággal ellentétes következtetését nem indokolta meg, nem támasztotta alá bizonyítékokkal.
- [26] Az alperes szabálysértési eljárási gyakorlatával megvalósított közvetlen hátrányos megkülönböztetés, illetve zaklatás miatt előterjesztett kereseti kérelemmel kapcsolatban a másodfokú bíróság a Pp. 221. §-ában foglalt indokolási kötelezettségét súlyosan megsértette, és jogszabálysértően, a faji irányelvvel és az Ebktv.-vel ellentétesen értelmezte a felperest terhelő valószínűsítési kötelezettséget.
- [27] A szabálysértési eljárási gyakorlattal összefüggésben az esetek összességét vizsgálva álláspontja szerint megállapítható a kirívó etnikai aránytalanság az eljárás alá vontak tekintetében. Ez azt igazolja, hogy a rendőrség jogellenesen etnikai profilalkotást alkalmaz, jogszerűtlen alapon választja ki, hogy kikkel szemben intézkedik vagy indít eljárást. Ez a diszkrimináció tilalmába ütközik, függetlenül attól, hogy az egyes intézkedések önmagukban jogszerűek voltak-e. A felperes eleget tett a rá rótt valószínűsítési kötelezettségnek, amit az alperes valamennyi kereseti kérelem vonatkozásában elismert. A nem romákkal szemben egyetlen gyalogos, kerékpáros vagy köztisztviselési szabálysértési eljárás sem indult. Az is megállapítható az adatokból, hogy a romákkal szemben jellemzően kisebb súlyú szabálysértések miatt is fellépett a rendőrség, ellentétben a nem roma lakosokkal. Előadta azt is a felperes, hogy a diszkrimináció azért valósulhat meg ily módon az intézkedések összessége révén, mert a hátrányos megkülönböztetés valójában az intézkedést megelőzően, az intézkedésre kiválasztás során történik meg.
- [28] A felperes megítélése szerint az ítélet tábla súlyos eljárásjogi hibát vétett, mert nem tájékoztatta a felperest az elsőfokú bíróságtól eltérően értelmezett bizonyítási teherről.
- [29] Az ítélet tábla súlyosan megsértette indokolási kötelezettségét, amikor a kereseti kérelmeket összefoglalva, az Ebktv. 19. és 10. §-ait sértő módon hozott döntést. Az indokolás sérti az Ebktv.-t, mert a 10. §-ában szabályozott tényállása kifejezetten nem tartalmaz összehasonlítható helyzetben lévő csoportot, ez az egyik lényegi jellegzetessége a zaklatás tényállásának, ahogyan erre helyesen utal az elsőfokú ítélet. A zaklatás megállapításához az első időszak vonatkozásában sem lehet szükség az indokolatlanul nem igazoltatott személyek magatartásának vizsgálatára. A zaklatás akkor is jogellenes, ha az hatásában alkalmas arra, hogy a megalázó légkört kialakítsa, ezért lényegtelen, hogy mire irányult a rendőrség szándéka.
- [30] Az első időszakra vonatkozó szabálysértési adatok kiegészítve az ombudsmani utóvizsgálati jelentésben foglaltakkal és a romákkal szembeni visszaélésszerű igazoltatási gyakorlatra vonatkozó információkkal, alátámasztják, hogy a rendőrség helyszíni intézkedési gyakorlata a romákkal szemben, tekintetbe véve a szélsőségesekkel szembeni sorozatos mulasztásokat is, összességében visszaélésszerű volt és mint ilyen emberi méltóságot sértő magatartásként értelmezhető, amely hatásában alkalmas volt a romákkal szemben a szélsőségesek által generált megfélemlítő, megalázó, ellenséges környezet fenntartására és erősítésére.
- [31] A második időszakban kifogásolt, a szabálysértési szankcionálási gyakorlattal megvalósított

Pfv.IV.21.274/2016/4.

zaklatás megállapítása iránti keresetet a másodfokú bíróság elmulasztotta önállóan elbírálni, és jogszabálysértő módon indokolta meg, hogy azt nem sikerült valószínűsíteni.

[32] A megállapításon túli objektív szankciók iránti kereseti kérelmek tekintetében a felperes azt fejtette ki, hogy az elsőfokú bíróság tévesen, a faji irányelvet sértő módon jutott arra a következtetésre, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdés b), c), illetve d) pontjára alapított objektív szankciókkal összefüggésben a felperesre a Pp. általános szabályai szerinti bizonyítási teher hárul. Sérül a faji irányelv 15. cikke, amennyiben a megállapításon alapuló további objektív szankciók elrendeléséhez nagyobb bizonyítási teher hárul a felperesre, mint a jogsértés megállapításával kapcsolatban. Előadta, hogy önmagában a jogsértés megállapítása és annak nyilvánosságra hozatala nem minősül hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciónak, amit a faji irányelv megkövetel. Hivatkozott az EJEB több döntésére. Érvelése szerint a jogsértés megállapítását megalapozó, a perben felmerült tények és körülmények igazolják, hogy alappal lehet tartani a jogsértések megismétlődésétől. Utalt arra, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság vállalta, hogy az antidiszkriminációs képzést megtartja

[33] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indoka

[34] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben alapos.

[35] A Pp.275.§ (3) és (4) bekezdése alapján az eljárásjogi szabálysértés abban az esetben vezet a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére, amennyiben az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bírt. Az ítélet tábla a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel ellentétben - összefoglaló módon értékelve az előadottakat - elbírált az igazoltatási és szabálysértési gyakorlat miatt előterjesztett kereseti kérelmeket, valamint az elsőfokú ítélet elleni fellebbezést. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatokat értékelte az elsőfokú bíróságtól ellentétesen, nem a valószínűsítési és bizonyítási kötelezettség eltérő értelmezéséről van szó. Így a jogerős ítélet nem sérti a Pp.3.§ (3) bekezdését.

A fentiek szerint a másodfokú eljárásban nem történt az eljárás megismétlésére alapot adó, az ügy érdemi elbírálására kiható lényeges eljárási szabálysértés.

[36] A Kúria elsőként azt rögzíti, hogy a perben a felperes civil szervezetként a gyöngyöspatai roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való joga megsértése miatt terjesztett elő közérdekű keresetet a perben. Az Ebktv. 20.§ (1) bekezdés c) pontja alapján adott esetben a felperest nem vitásan megillette a közérdekű igényérvényesítés joga.

[37] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes 2011. március 1. és május 1. között a rendőri intézkedések elmulasztásával és igazoltatási, szabálysértési gyakorlatával zaklatást, míg a május 1. és november 30. közötti időszakban folytatott szabálysértési gyakorlattal közvetlen hátrányos megkülönböztetést, illetve zaklatást valósított meg.

A jogvita elbírálásánál a következő jogszabályi rendelkezéseket kellett alapul venni.

A perbeli események idején hatályos Alkotmány 54. § (1) bekezdése alapján a Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. Az Alkotmány rendelkezéseinek

Pfv.IV.21.274/2016/4.

megfelelően a Ptk. 76. §-a kimondta: a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen - egyebek mellett – az emberi méltóság és az egyenlő bánásmód követelményének megsértése. Az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének konkrét feltételeit, az ezzel kapcsolatos bizonyítás és a jogsértés alóli mentesülés szabályait az Ebktv. határozza meg. Az Ebktv. 7. § (1) bekezdése taxatív módon felsorolja, hogy mely magatartások sértik az egyenlő bánásmód követelményét. E rendelkezés értelmében a közvetlen hátrányos megkülönböztetés, a közvetett hátrányos megkülönböztetés, a zaklatás, a jogellenes elkülönítés, a megtorlás, valamint az ezekre adott utasítás valósítja meg az egyenlő bánásmód megsértését. A (2) bekezdése tartalmazza a kimentési okokat. Eszerint – eltérő törvényi rendelkezés hiányában - egyrészt nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét az a magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat, amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos (a) pont), másrészt amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonyral közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van (b) pont). A kimentési okokat megalapozó, vagy azt kizáró körülményekkel kapcsolatos bizonyítási kötelezettséget az Ebktv. 19. §-a tartalmazza. Ennek (1) bekezdése értelmében a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítene, hogy a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy – közérdekű igényérvényesítés esetén – ennek közvetlen veszélye fenyeget és a jogsértéskor ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely védett tulajdonsággal. Az Ebktv. 19. § (2) bekezdése értelmében az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, illetőleg hogy arra az adott jogviszonyban nem volt köteles.

A felperes álláspontja szerint a 2011. március 1. és május 1. közötti időszak alatt az alperes elmulasztotta teljesíteni közbiztonság-védelmi intézkedéseit, ezzel zaklatást valósított meg. Ennek megítéléséhez elsőként a zaklatás Ebktv.-beli fogalmát kellett értelmezni. Az Ebktv. 10.§ (1) bekezdésének meghatározása szerint zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8.§-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása. A zaklatás ezen definíciója megfelel a faji irányelv 2. Cikk (3) bekezdésében, valamint a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK irányelv 2. Cikk (3) bekezdésében meghatározott fogalomnak. A fentiek szerint a zaklatás egyik fogalmi eleme a zaklatott személy (vagy személyek) védett tulajdonságán alapuló, emberi méltóságot sértő magatartás. Az emberi méltóság megsértése akkor valósul meg, ha a személyt nem önbecsülésének, nem az emberi érintkezési formák követelményeinek megfelelő elbánásban részesítik, különösen ha emberi mivoltában megalázzák. A magatartás az a mód, ahogy valaki a környezetével, az élet, a társadalom jelenségeivel szemben állást foglal, másokkal szemben viselkedik, mások felé megnyilvánul (Magyar Értelmező Kéziszótár). A magatartás szó jelentése magában foglalja egy adott kötelezettség elmulasztását is. Ebből következően a zaklatás mulasztással is megvalósítható.

A zaklatás másik eleme, hogy az emberi méltóságot sértő magatartás célja vagy hatása a megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a zaklatás megvalósulásának nem feltétele az ilyen környezet tényleges kialakulása, elegendő, ha ez az adott magatartás célja. Másrészt a megállapításhoz nem szükséges a szándékos magatartás, mivel a magatartás hatásaként is kialakulhat az Ebktv.

Pfv.IV.21.274/2016/4.

szerinti környezet.

Ennek alapján kellett a Kúriának abban a kérdésben állást foglalnia, hogy az alperes zaklatást követett-e el az intézkedések elmulasztásával. A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a peres felek előadása és a bizonyítási eljárás egyéb adatainak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. Miután a jelen esetben a felperes felülvizsgálati kérelme – a valószínűsítési kötelezettség értelmezése mellett - alapvetően a jogerős ítélet mérlegelési tevékenységét támadta, az elutasított kereseti kérelmek vonatkozásában a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy az ítélet tábla vétett-e a olyan hibát a jogerős ítélet indokolásában, amely kivételesen alapot ad a felülmérlegelésre.

A felperes e körben az Ebktv. 19.§ (1) bekezdése a) és b) pontjában előírt valószínűsítési kötelezettségének nem vitásan eleget tett, mind az etnikai kisebbséghez tartozás, mind a roma közösség tagjait ért hátrány vonatkozásában, ezt az alperes is elismerte. Erre tekintettel az alperesnek a kimentésre irányuló bizonyítás keretei között azt kellett bizonyítania, hogy megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, vagy az adott esetben nem kellett azt megtartania. Az elsőfokú bíróság helyes mérlegeléssel ítélte meg, hogy az alperes a kimentési kötelezettségének e körben nem tett eleget.

2011. március 1-jén Gyöngyöspatán az egyesület, a Védegylet és a Betyársereg a településen a helyi romáknak tulajdonított szabálysértések és bűncselekmények elszaporodása miatt jelent meg, és kezdett „járőrözésbe”. Nem kétséges, hogy a településen jelenlevő egyesület, valamint a hozzájuk kapcsolódó Véderő és Betyársereg tagjai a feloszlatott Magyar Gárda egyenruhájához erőteljesen hasonlító, fekete színű, katonainak tűnő egyenruhát viseltek. Nem önmagában az egyenruha viselése adott okot az intézkedésre, azonban nyilvánvaló módon ha egy településen megfélemlítésre okot adó módon, a Magyar Gárda egyenruhájára erőteljesen hasonlító egyenruhában, az egyetlen bejegyzett egyesület mellett olyan szervezetek mint a Véderő és a Betyársereg heteken keresztül a romákat megfélemlítő módon menetelnek az utcákon, az sérti a helyi roma lakosság alapvető jogait, emberi méltóságát. Ez a faluban egyértelműen feszült, konfliktusokkal teli, a romákat nyomás alatt tartó helyzetet teremtett, ami miatt a helyi roma közösség vezetői kifejezetten kérték a rendőrség intézkedését. Az alperes a járőrözést tudomásul vette. Azzal szemben nem tekinthető elegendő intézkedésnek, hogy a rendőrség eligazítása szerint igazoltatni kell a polgárőröket és annak ki kell terjednie a közbiztonságra különösen veszélyes eszközök birtoklásának ellenőrzésére. Az a feltételezés, hogy a településen élő romák közül többen szabálysértést, bűncselekményt követtek el, nem szolgálhat alapul arra, hogy egyes – akár nyilvántartásba be sem jegyzett – szervezetek katonai egyenruhának tűnő fekete ruházatban meneteljenek a faluban mintegy rendfenntartó tevékenységet gyakorolva, és ennek során a település teljes roma lakosságával szemben fenyegető módon lépjenek fel, őket kollektív módon félelemben tartva. Ilyen körülmények között került sor a március 6-i demonstráció megtartására. Az egyesület a március 6-i demonstrációt bejelentette a rendőrségen, annak célját a közelmúltban a gyöngyöspatai roma lakosság bűnöző elemei által elkövetett jogsértésekre való figyelemfelhívásban jelölte meg. A gyülekezési jog a közügyek vitelében való politikai-részvételi jog. A gyülekezés, a rendezvényen való részvétel a vélemény kialakításában és kinyilvánításában való közreműködés lehetőségét is magában foglalja. A részvétel joga az egyén azon jogosultsága, hogy saját elhatározásából részt vegyen a rendezvényen. A Gytv. szabályaiból következően a gyülekezések megtartását a rendőrség csak tudomásul veszi, kivéve, ha tiltó okok állnak fenn. Jelen esetben azonban a Gytv. rendelkezései alapján nem volt megtiltható a bejelentett rendezvény. A Gytv. 8.§ (1) bekezdése tartalmazza a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása megtiltásának feltételeit. Eszerint ha a bejelentéshez kötött rendezvény megtartása

Pfv.IV.21.274/2016/4.

a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható, a rendőrség a bejelentésnek a hatósághoz való beérkezésétől számított 48 órán belül a rendezvénynek a bejelentésben megjelölt helyszínen, vagy időben való megtartását megtilthatja. Miután ezek a feltételek nem álltak fenn adott esetben, ezért a rendőrségnek nem állt módjában betiltani a rendezvényt, tehát a jogszabálynak megfelelően járt el, amikor a bejelentést tudomásul vette.

Amint azt az Alkotmánybíróság 55/2001.(XI.29.) AB határozatában, 75/2008.(V.29.) AB határozatában, 3/2013.(II.14.) AB határozatában kifejtette: a gyülekezési jog a véleménynyilvánítási szabadság része, amely a közügyekre vonatkozó, békés jellegű közös vélemény-kifejezést biztosítja. Az EJEE 10. cikke szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, amely magában foglalja a véleményalkotás szabadságát azzal azonban, hogy e jogok nem korlátozhatatlanok. Az 1976. évi 8. sz. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának (a továbbiakban: PPJNE) 18. cikke lényegében ezzel egyezően úgy rendelkezik, hogy mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára, illetve gyakorlására, amely jogok gyakorlása nem korlátlan. A jogok gyakorlását törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a rend, a közegészség, az erkölcs vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek. A New York-i Egyezmény 2. Cikke értelmében minden részes állam vállalja, hogy személyek csoportjai vagy intézmények ellen irányuló faji megkülönböztetés céljából semmilyen cselekményt vagy gyakorlatot nem kezdeményez és biztosítja, hogy valamennyi országos és helyi hatósága és közintézménye ezzel a kötelezettséggel összhangban jár el; hogy semmilyen személy vagy szervezet által alkalmazott faji megkülönböztetést nem támogat, nem védelmez és nem segít. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette: a véleménynyilvánítás szabadsága nem sértheti mások szabadságát, emberi méltóságát, addig van helye, amíg az nem vezet diszkriminációra, nem ellentétes a lelkiismereti és vallásszabadsággal, és nemzeti, etnikai kisebbséget nem sért.(Alkotmánybíróság 14/2000. (V.12.), 30/1992.(V.26.) AB határozat)

A Kúria a Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesület feloszlata ügyében meghozott Kfv.X.37.783/2009/6. számú ítéletében rámutatott, hogy „egy adott rendezvényen elhangzott kijelentések és beszédek hatása nyilvánvalóan felerősödhet, vagy eltérő lehet attól függően, hogy milyen lélekszámú, és lakosságát illetően milyen etnikai, faji összetételű településen hangzanak el, a rendezvényeket milyen külsőségek, és részvételi arány mellett tartják meg, a rendezők a szükségképpen kiváltott érzelmeket, vagy indulatokat miként tudják, vagy tudják-e megfelelően kezelni.”

A lezajlott eseményeket nem önmagukban, hanem együttesen gyakorolt hatásukban kellett értékelni. Ennek alapján a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy összességükben, egymást erősítő hatásuk miatt a fenti események során történtek sértették a roma lakosság emberi méltóságához, biztonságához, szabadsághoz való jogát, és fennállt a veszélye annak, hogy erőszakos cselekmények történnek, ami végül április 26-án be is következett.

Az alkotmányos védelem a közügyekről folytatott nyilvános vitában való részvételt célzó rendezvényeket illeti meg. Az Alkotmánybíróság 4/2007.(II.13.) AB határozat szerint a gyülekezési jog alapján megtartott rendezvények elválaszthatatlanul kapcsolódnak a demokratikus nyilvánosság értékéhez. A gyülekezési jog alapján megtartott rendezvények célja az, hogy a gyülekezési joggal élő polgárok közös véleményt alakítsanak ki, illetve nézeteiket másokkal megosszák és közösen juttassák kifejezésre. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a gyülekezési jognak ne lennének korlátai. Ezek közül a legsúlyosabb korlát a

Pfv.IV.21.274/2016/4.

gyülekezések előzetes tiltása. Szankciós jellegű korlát a gyülekezés felosztatása, amit a Gytv. elsősorban a szervező [Gytv. 12.§ (1) bekezdés], másodsorban a rendőrség kötelezettségeként szabályoz [Gytv. 14.§ (1) bekezdés]. Az előzetes tiltás teljes egészében megakadályozza az alapjog érvényesülését, a rendezvény felosztatása fokozatilag enyhébb korlátozásnak minősül. „Éppen ezért egy tudomásul vett rendezvény esetében egy tilalmi ok – a rendezvény törvénysértő megtartása miatt – utólag oszlatási okká válhat, ez a viszony azonban nem fordítható meg: a rendezvény gyakorlása során tapasztalható törvénysértésekre adható szükségképpen reaktív jellegű oszlatási indok nem konvertálható át automatikusan előzetes tilalmi okká.” [30/2015.(X.15.) AB határozat].

- [38] A Gytv. 14.§ (1) bekezdése rendelkezik a rendezvény felosztatásáról. Ennek alapján ha a gyülekezési jog gyakorlása a 2.§ (3) bekezdésében foglaltakba ütközik, vagy a rendezvényen a résztvevők fegyveresen, illetőleg felfegyverkezve jelennek meg, továbbá ha bejelentéshez kötött rendezvényt tiltó határozat ellenére tartanak, a rendőrség a rendezvényt felosztatja. A 2.§ (3) bekezdése szerint a gyülekezési jog gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. Ennek alapján amennyiben a gyülekezési jog gyakorlása mások jogainak és szabadságának sérelmével jár, a rendőrség jogosult a rendezvény felosztatására. Mások jogai és szabadsága szükségessé teszik az alapjogi korlátozás lehetőségének biztosítását.

A március 6-i demonstráción résztvevők a romák lakta településrészen, késői időpontban fáklyákkal, egy részüknek fekete ruházatban történő vonulása egyértelműen olyan körülményeket teremtett, ami a „fogyul ejtett közönség” fogalmának megfeleltethető. Az Alkotmánybíróság 95/2008.(VII.3.) AB határozata szerint „fogyul ejtett közönségről” akkor van szó, ha valaki oly módon nyilvánítja ki szélsőséges meggyőződését, hogy a sértett csoporthoz tartozó személy kénytelen azt megfélemlítve végighallgatni, és nincs módja kitérni a közlés elől. Az ilyen közlések nem tartoznak a véleménynyilvánítás szabadságának körébe, mert senkinek nincs joga más saját véleményének meghallgatására kényszeríteni. Az ún. romatelepen élő lakosság a tüntetést megfélemlítésként élte meg, címzettjeivé váltak a tüntetők provokatív, félelmet keltő viselkedésének, kommunikációjának. Mindezek a körülmények együttesen, egymást erősítő hatásukban alkalmasak voltak mások jogait, emberi méltóságát sértő, megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő, támadó környezet kialakítására. Az alperes alapjogvédelmi kötelezettsége alapján a körülmények mérlegelésével fel kellett volna oszlatnia a demonstrációt.

Mindehhez járult az is, hogy a Véderő 2011. április 22. és 24. között a cigány lakosok által lakott településrészhez közel eső ingatlanon katonai kiképző tábor hozott létre, ami az ott élő roma lakosságban már előzetesen félelmet keltett, a helyzet még feszültebbé vált. Ebben a felfokozott, kiélesedett helyzetben végül április 26-án erőszakos cselekményeket követtek el.

Összefoglalva tehát az alperes tudomásul vette a 2011. március 1-től folytatott járőrözést, a településen megjelent szervezetek fekete egyenruhás tagjainak menetelését, március 6-án eltűrte a késői időpontban, sötétben, a romák által lakott településrészen, katonai jellegű egyenruhában történő fáklyás felvonulást, a Gytv-ben meghatározott törvényi ok fennállása ellenére nem oszlatta fel a március 6-i rendezvényt, majd bekövetkezett az április 26-i összetűzés. Ezen események összességében, azok kumulatív hatásában történő értékelésével megállapítható, hogy az alperes magatartásával, mulasztásával közrehatott a perben sérelmezett helyzet kialakulásában, illetve annak fenntartásában. Mindezek alapján az ítéletábra tévesen utasította el az első időszakra vonatkozóan az intézkedések elmulasztása miatt előterjesztett, zaklatás megállapítása iránti keresetet. E körben az elsőfokú bíróság

Pfv.IV.21.274/2016/4.

helytállóan állapította meg az Ebktv. 10.§-a szerinti jogsértést, a Kúria csupán pontosította annak megszövegezését.

- [39] A felperes az első időszak vonatkozásában azt is állította, hogy az alperes a romákkal szemben folytatott igazoltatási és szabálysértési gyakorlatával zaklatást, míg a 2011. május 1-től november 30-ig terjedő időszakban a szabálysértési eljárási gyakorlatával közvetlen hátrányos megkülönböztetést, illetve zaklatást valósított meg.

A zaklatás jogi megítélése kérdésében a fentiekben kifejtettek figyelembe vételével kellett állást foglalni.

A közvetlen hátrányos megkülönböztetésre az Ebktv. 8.§-a irányadó. Ennek értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetisége [(d) pont] miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

E tényállások vonatkozásában is a fentiekben már kifejtettek szerint terhelte a perben a feleket a valószínűsítési illetve a bizonyítási kötelezettség. Ennek megfelelően a felperesnek e körben azt kellett valószínűsítania, hogy a roma nemzetiségű lakosokkal szemben alkalmazott igazoltatások, szabálysértési bírságok miatt a roma közösség tagjai körében megfélemlítő légkör alakult ki (zaklatás), a közvetlen hátrányos megkülönböztetés esetén pedig azt, hogy őket az Ebktv. 8.§-ában meghatározott védett tulajdonságuk miatt érte hátrány vagy annak veszélye fennáll az összehasonlítható helyzetben levő csoporthoz képest. Ennek megfelelően a zaklatás törvényi tényállásának megvalósulásához nem szükséges az összehasonlítható helyzetben levő csoporttal való összevetés. A felperes felülvizsgálati előadása e vonatkozásban egyébként téves, mivel az alperes valószínűsítési kötelezettség teljesítésére vonatkozó nyilatkozata kizárólag az intézkedések elmulasztására vonatkozott, az az igazoltatási és szabálysértési gyakorlatra nem terjedt ki.

A felperes által állított sérelem nem az egyes szabálysértési eljárások szintjén, hanem azok összességét tekintve képezte a kereset tárgyát. A rendőrséget az Rtv. 13.§-a alapján intézkedési kötelezettség terhelte az észlelt szabálysértések esetén. Ennek során a rendőrség minden esetben az adott körülmények egyedi mérlegelésével jár el. A rendőri intézkedés arányossága akkor állapítható meg, ha az szükséges és egyben elegendő az elérni kívánt cél megvalósításához. A rendőrségnek nem mechanikusan, általános szempontok figyelembe vételével kell a jogszabályi rendelkezések alapján eljárnia, hanem mindig az adott eset egyedi körülményeinek vizsgálatával kell állást foglalnia annak eldöntésénél, hogy szükség van-e intézkedésre, amennyiben igen, milyen intézkedést kell foganatosítani, és az összes körülmény mérlegelésével a jogi normára vetített tényekből levont következtetése alapján kell a döntést meghoznia. A felperes azt nem vitatta, hogy az egyes szabálysértési bírságok alkalmazása indokolt volt, azonban arra hivatkozott, hogy a nem roma lakosokkal szemben folytatott igazoltatási, szabálysértési gyakorlat eredményezett közvetlen hátrányos megkülönböztetést illetve zaklatást. Kifogásolta, hogy a roma elkövetőktől eltérően más személyekkel szemben nem indítottak minden esetben szabálysértési eljárást.

Tény, hogy az időközben történt iratselejtezés miatt a perben csupán töredékes adatok álltak rendelkezésre az igazoltatásokkal, szabálysértésekkel kapcsolatban. Így a kimutatások adatai nem teljes körűek, azokból objektív következtetéseket nem lehet levonni. A feljelentésre indult szabálysértési ügyekben az eljárások alá vont személyek etnikai hovatartozása nem ismert. Arra vonatkozóan, hogy az adott szabálysértési eljárást roma vagy nem roma elkövetővel szemben kezdeményezték, az alperes nyilvántartást nem vezet és nyilvánvalóan nem is vezethet. A nem roma lakosság körében elkövetett szabálysértések, és ezen esetekben az eljárások kezdeményezésének elmaradása valószínűsítésére nem alkalmas a felperes által e

Pfv.IV.21.274/2016/4.

körben hivatkozott két tanú vallomása, amely konkrét körülményeket nem tartalmaz, sem személyeket, sem helyszínt, sem időpontot nem jelöl meg. Mindemellett önmagában a lakossági arányszámhoz képest a roma lakosság szabálysértési eljárásokban - felperes által állított - felülreprezentáltsága, valamint a kizárólag velük szemben indított szabálysértési eljárások tárgya (kisebb súlyú, illetve gyalogosan elkövetett szabálysértések) sem jelenti azt, hogy az alperes eljárása az egyenlő bánásmód követelményébe ütközne, így nem szolgálhat alapjául a jogsértés megállapításának.

A peradatokból kitűnően az alperes több alkalommal igazoltatta a jelenlevő szervezetek tagjait és az indokoltnak tartott esetekben szabálysértési eljárást kezdeményezett velük szemben. A rendőrség április 22-én garázdaság szabálysértése miatt nyolc esetben indított eljárást a Véderő kiképzőtáborába érkezők riadalmat keltő egyenruhái miatt.

Kétségtelen, hogy az események hatására és a cigány kisebbségi önkormányzat vezetőinek kérésére a településen jelentősen megnőtt a rendőri jelenlét, aminek következtében a korábbihoz képest nyilvánvalóan az igazoltatások és az észlelt szabálysértések száma is megnövekedett. A fokozott rendőri jelenlét indokoltságát támasztja alá az április 26-án történt összetűzés is.

Mindezek alapján nem állapítható meg, hogy az alperes etnikai hovatartozás alapján választotta ki, hogy kivel szemben intézkedik, azaz szabálysértési intézkedéseinél a védett tulajdonság bármilyen szerepet játszott. A zaklatás tényállása nem valósult meg, mert a felperes nem valószínűsítette, hogy az érintettek 8.§-ában meghatározott tulajdonságával függtek össze az igazoltatások és a szabálysértési eljárások megindítása, továbbá azok célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása volt. A felperes azt sem valószínűsítette, hogy a roma közösség tagjai az Ebktv. 8.§-ban meghatározott tulajdonságuk miatt más személyekhez képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesültek, őket hátrány érte, illetve a hátrány bekövetkezése veszélyezteti, figyelemmel arra, hogy a felperes a szabálysértési eljárások jogszerűségét nem vitatta. Ebből következően nem állapítható meg, hogy a rendőrség etnikai alapon diszkriminatív igazoltatási, szabálysértési szankcionálási gyakorlatot folytatott a megjelölt időszakokban, így sem a zaklatás, sem a közvetlen hátrányos megkülönböztetés törvényi feltételei nem állnak fenn.

[40] A felperes keresetében a Ptk. 84.§ (1) bekezdésében meghatározott objektív jogkövetkezmények alkalmazását kérte. A Ptk. 84.§ (1) bekezdésének a) pontja értelmében akit személyhez fűződő jogában megsértenek, az eset körülményeihez képest követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását. Személyhez fűződő jogsértés megállapítása esetén az ítélet rendelkező részében meg kell határozni, hogy konkrétan milyen magatartással, pontosan milyen jogsértés valósult meg. A Legfelsőbb Bíróság számos döntésében kifejtette, hogy a személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása iránti perben az ítélet rendelkező része akkor felel meg a Pp. 213. § (1) bekezdésében megkívánt, az ítélet teljességére vonatkozó feltételeknek, ha valóságos tartalma alapján kifejezetten meghatározza a személyhez fűződő jogot sértő magatartást, a rendelkező részből egyértelműen megállapítható az alperes terhére rótt jogsértés mibenléte (Pfv.IV.20.157/2001/5., Pfv.IV.26.146/2000/7., Pfv.IV.26.561/2001/7., Pfv.IV.21.613/2008/5., Pfv.IV.20.197/2009/4.). Ez azt jelenti, hogy a rendelkező részben röviden és szabatosan, minden kétséget kizáróan meg kell fogalmazni a jogsértést és szükség szerint kell alkalmazni a kért jogkövetkezményeket.

A Legfelsőbb Bíróság BH2006.289. számú döntésében rámutatott, hogy a rendelkező rész és az indokolás összefüggése és egysége feltétel, az elválaszthatatlan kapcsolatot jelentő egységes anyagi jogerő pedig a rendelkező rész és az indokolása között akkor áll fenn, ha a rendelkező részben szerepel az a döntés, amelyre vonatkozó indokolást tartalmaz a határozat,

Pfv.IV.21.274/2016/4.

illetőleg az indokolás olyan rendelkezésről szól, amelyet a határozat rendelkező része tartalmaz. A rendelkező részben foglalt döntés és annak indoka a határozatban egymást feltételezik. A határozatban nem szerepelhet olyan indokolás, amelyről szóló döntést nem tartalmaz a rendelkező rész, és nem lehetséges olyan döntés sem, amelyet a bíróság nem indokol meg. A határozat akkor felel meg az említett jogszabályi követelményeknek, ha annak rendelkező része a keresetről szóló döntést határozottan, világosan, érthetően, kétséget kizáró megfogalmazással tartalmazza, és így megfelel a végrehajthatóság követelményének is.

A Pp. 218. § (2) és (3) bekezdésében foglaltak szerint a bíróságnak a tárgyaláson hozott határozata rendelkező részét annak kihirdetése előtt írásba kell foglalnia, a határozat kihirdetése a rendelkező rész felolvasásából és az indokok rövid ismertetéséből áll. A fentieknek megfelelően a határozat rendelkező része tartalmazza a bíróság kereseti kérelemről (vizontkeresetről) szóló döntését. Ebből az ítéleti rendelkezésből ki kell tűnnie, hogy a bíróság a keresetnek mennyiben ad helyt, és az alaptalan igény tekintetében ki kell mondani a kereset elutasítását is.

- [41] A Legfelsőbb Bíróság Kfv.I.35.009/2008. számú határozatában kifejtettek szerint a kihirdetett és a feleknek megküldött ítéletnek szövegazonosnak kell lennie, változtatásra csak a Pp. előírása alapján van mód (KGD2010.20.). A határozat kihirdetésétől kezdődően a bíróság ahhoz kötve van, annak megváltoztatására csak a törvényben szabályozott esetekben jogosult (Pp. 224. §, 225. §, 227. §). Miután a kihirdetett ítélet rendelkező része tartalmazza az adott ügyben meghozott érdemi döntést, ebből következően az ítéleti azonosság annak rendelkező részére vonatkozik.

A Kúria ítéletének szóban kihirdetett, az írásba foglalt határozattal egyező rendelkező része konkrétan tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltak helyett – részben szövegezésbeli pontosítással - mely magatartás miatt állapítja meg a jogsértést. Ebből egyértelműen kitűnik, hogy kizárólag a rendőri intézkedések elmulasztása miatt előterjesztett kereseti kérelem vonatkozásában állapította meg a Kúria a jogsértést. Ezt meghaladóan – a keresetet elutasító – jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdésének megfelelően hatályában fenntartotta, tehát azt nem ítélte megalapozottnak.

- [42] A felperes felülvizsgálati kérelmében alappal sérelmezte az eltiltás mint objektív jogkövetkezmény alkalmazásának mellőzését. A Ptk. 84. § (1) bekezdés b) pont alapján, akit személyhez fűződő jogában megsértének az eset körülményeihez képest követelheti, hogy a bíróság kötelezze az alperest a jogsértés abbahagyására és a további jogsértéstől való eltiltásra. Ez a szankció a személyiségi jogsértés objektív jogkövetkezménye, amit - az eset körülményeihez képest - a személyhez fűződő jogában megsértett fél alanyi jogon követelhet. Amint arra a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.778/2007/5., Pfv.IV.21.237/2008/4. számú döntésében már rámutatott, a további jogsértéstől eltiltás kizárólag akkor mellőzhető, ha az eset körülményei, illetve a jogsértés jellege folytán objektíve kizárt az újabb jogsértés elkövetésének még az elvi lehetősége is. Mivel ez nem kizárt adott esetben, ezért a Kúria a fentiek szerint megállapított jogsértéssel összefüggésben eltiltotta az alperest a további jogsértéstől.

- [43] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 84.§ (1) bekezdés c) pontja szerint helytállóan kötelezte az alperest a jogsértés megállapításának közlésével elégtételadásra, ezért a Kúria ezt az ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

- [44] Ugyanakkor a Ptk. 84.§ (1) bekezdés d) pontja alapján a kereseti kérelem csak a jogsértő helyzet megszüntetésének a megállapított jogsértéssel összefüggő és a személyiségi jogi perben érvényesíthető - a polgári perben eljáró bíróság hatáskörét meg nem haladó - módjára irányulhat. A Ptk. 84. § (1) bekezdés a)-d) pontjaiban meghatározott objektív szankciók az eset körülményeihez képest és annak korlátai között alkalmazhatók. Amint azt a Legfelsőbb

Pfv.IV.21.274/2016/4.

Bíróság a hasonló ügyekben hozott határozataiban már kifejtette, a Ptk. 84. § (1) bekezdés d) pontja alapján a jogsértő helyzet felszámolására a megszüntetés konkrét módját egyértelműen meghatározó, reális és teljesíthető - a személyiségi jogi per keretein belül érvényesíthető - kereset alapján hozható csak marasztalásra irányuló és végrehajtható ítéleti rendelkezés (Pfv.IV.21.568/2010/5., Pfv.IV.20.037/2011/4.). Ennek megfelelően a személy polgári jogi védelmét szolgáló polgári jogi jogvitában a felperes által kért, a stratégia és az ellenőrzési mechanizmus kidolgozására, ezzel kapcsolatos jelentés közzétételére, antidiszkriminációs előadásokon való részvételre kötelező rendelkezés nyilvánvalóan nem hozható.

- [45] A Kúria a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét nem ítélte alaposnak, mert az uniós jog értelmezésével kapcsolatban ésszerű kétség nem merült fel, ennek hiányában pedig nem indokolt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése (C-283/81.sz. Cilfit-ügy).
- [46] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése szerint részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával részben megváltoztatta a jogsértés megállapítása és az eltiltás elrendelése körében, míg az elégtétel adására kötelező rendelkezést helybenhagyta. Egyebekben a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [47] Ptk. 76., 84.§, Alkotmány 70/A, 2003. évi CXXV. törvény 8., 10., 19.§

Záró rész

- [48] A Kúria a Pp.81.§ (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése szerint kötelezte az alperest a felperes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.
- [49] A 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján a le nem rótt kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.
- [50] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján a felperes kérelmére, tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. február 8.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró,
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

Vné

A kiadmány hitelül:

[Handwritten signature]
tisztviselő

